

SİYASİ DÜŞÜNCE'DE DEVLET VE YÖNETİM

Köksal ŞAHİN
Onur TÜRKÖLMEZ

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

SİYASİ DÜŞÜNCE'DE DEVLET VE YÖNETİM
Köksal ŞAHİN - Onur TÜRKÖLMEZ

Kapak ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
ISBN: 978-625-7424-02-8

Mayıs 2021, Ankara

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

Baskı:

Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd.Şti.

Sertifika No: 47865

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48

Tel: 0(312) 341 36 67

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

SIYASİ DÜŞÜNCE'DE DEVLET VE YÖNETİM

Köksal ŞAHİN
Onur TÜRKÖLMEZ

Doç. Dr. Köksal ŞAHİN

Doç. Dr. Köksal ŞAHİN, Sakarya Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümünde görev yapmaktadır. Doktora çalışmasını, küreselleşmenin siyasi boyutu ve ulus devlet modeli üzerine gerçekleştirmiştir. Yurtiçi ve yurtdışında çeşitli bilimsel platformlarda akademik faaliyetlerini yürütmekte olan Şahin'in siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler alanlarında yayımlanmış birçok eseri ve bildirileri bulunmaktadır. Son zamanlarda çalışmalarını, Türk siyasal kültürü, siyasi partiler, demokrasi, Türk Dünyası özelinde bilimsel işbirliği düzeyi (bibliyometri) ve politik güç unsurları gibi konular üzerine yoğunlaştırmıştır. Şahin halen Sakarya Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÜRKMER) Müdürlüğü'nü de yürütmektedir.

Dr. Onur TÜRKÖLMEZ

Onur TÜRKÖLMEZ, 1989'da İstanbul'da dünyaya geldi. Yüksek Lisans ve Doktora'da Türkiye'de milliyetçilik düşüncesi üzerine çalışmalar yaptı. Yayımlanmış bir adet bilimsel kitabı, bir adet kitap bölümü, çeşitli bilimsel dergilerde makaleleri ve bilimsel toplantılarda sunulmuş tebliğleri bulunmaktadır. Başlıca araştırma alanları Siyaset Sosyolojisi ve Devlet Teorisi olup, Türkiye'de Siyasal Fikir Hareketleri ve Milliyetçilik düşüncesi üzerine çalışmalarını sürdürmektedir.

Eşime ve kızlarıma

K. Ş.

*Yaşanan ve yaşanacak en güzel günlerimizin cefakâr mimarı,
değerli eşim İlknur Rabia ve küçük kızım Aybike'ye*

O.T.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	11
BÖLÜM 1: SİYASAL ALANA İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR.....	15
BÖLÜM 2: İLK ÇAĞDA DEVLET ve YÖNETİM: Eski Yunan	29
BÖLÜM 3: İLK ÇAĞDA DEVLET VE YÖNETİM: Eski Yunan'dan Roma'ya Geçiş ..	57
BÖLÜM 4: ORTA ÇAĞDA DEVLET ve YÖNETİM: Batı'da Siyasi Düşüncenin Gerileyişi.....	75
BÖLÜM 5: ORTA ÇAĞDA DEVLET ve YÖNETİM: İslam Siyasi Düşüncesinin Yükselişi	91
BÖLÜM 6: YENİ ÇAĞDA DEVLET ve YÖNETİM: Batı'da Siyasi Düşüncenin Canlanması	113
BÖLÜM 7: YENİ ÇAĞDA DEVLET ve YÖNETİM: Modern Toplumun Belirishi ve Aydınlanmacı Düşünürler	137
BÖLÜM 8: İDEOLOJİLERDE DEVLET ve YÖNETİM: Genel Bir Bakış	167

BÖLÜM 9: MUHAFAZAKÂRLIKTA DEVLET ve YÖNETİME DAİR SÖYLENENLER	183
BÖLÜM 10: SOSYALİZMDE DEVLET ve YÖNETİME DAİR SÖYLENENLER.....	197
BÖLÜM 11: LİBERALİZMDE DEVLET ve YÖNETİME DAİR SÖYLENENLER.....	215
BÖLÜM 12: MİLLİYETÇİLİKTE DEVLET ve YÖNETİME DAİR SÖYLENENLER	233
BÖLÜM 13: SOSYAL DEMOKRASİDE DEVLET ve YÖNETİME DAİR SÖYLENENLER	247
BÖLÜM 14: FAŞİZMDE DEVLET ve YÖNETİME DAİR SÖYLENENLER.....	255
DİZİN	265

“Erdemlerin en büyüğü bilimdir.”

Farabi

“İnsan anladığını aklında tutmazsa bilim olmaz.”

Dante

ÖNSÖZ

Hayatımızda bir siyasal alan var ve bizler bu alanın dışına istesek de çıkamıyoruz. Siyasal sistem ise geniş kapsamlı ve çok yetkili. Bu yetkilerin kolektif ihtiyaçların çözümü için kullanılması gerekiyor. Siyasal hayata ilişkin asırlardır ele alınan, sorgulanan ve tartışılan birçok husus var. Kim yönetecek? Nasıl yönetecek? Yasamamı yoksa yürütme mi ön planda olacak? Yöneticiler ne gibi özelliklere sahip olmalı? Toplumu mu yoksa bireyi mi ön planda tutarak siyasal sistem şekillendirilecek? Peki, ya hak ve özgürlükler ne düzeyde olacak?..Evet sayıları arttırılabilecek olan bu sorulara ilgisiz kalmak mümkün değil. Verilecek cevapların hepsi de hayatımızın gidişatını derinden etkileyecek türden. Nitekim bu sorular çerçevesinde önemli bir bilimsel birikim de asırlar içerisinde oluşmuş durumda. Siyasal düşünce birikimi toplumsal hayat-taki birçok kurumsallaşmanın da adeta mutfağı. Şöyle ki siyasi düşünce kapsamında asırlardır tekâmül eden tartışmalar, teoriler, eleştiriler ve öneriler; hukuk kurallarına, ekonomik sistemlere, eğitim politikalarına, bürokrasi modellerine, ideolojilere vs. kaynaklık etmekte.

Bu kitap siyasal düşünce alanına yönelik yılların birikimi olan ders notları üzerinde yükseldi. Ezbercilikten kaçan ve bilimsel faaliyeti sevdirmeyi amaç edinmiş iki akademisyenin ürünü. Yapmak istediğimiz aslında üniversite amfilerindeki-lerden farklı değil, aynı: Anlamlandırmaya dayalı, öz bilgilerle, samimi bir dille ve sıkıcı olmadan siyasal düşünce alanındaki konuları ana hatlarıyla paylaşabilmek.

Amaç böyle olunca, konular arasındaki bağlantıların kavranması adına tekrarlara düşmekten dahi çekinilmedi. Parantez içindeki açıklamaların bolluğu, dipnotların fazlalığı ve çoğu kez sohbet tarzında bir dil kullanılması da anlatılanları somutlaştırabilme ve bilimsel paylaşımı eğlenceli hale getirme düşüncesinin birer parçası.

Eserin akışına gelince; yakınçağa kadar olan kısım kronolojik ve tarihsel akış doğrultusunda siyasi düşüncedeki başlıca düşünür ve akımları ele almak şeklinde oluşturuldu. Benzeri çalışmalardan farklı olan yönü ise yakınçağ sonrasının ideolojiler ekseninde ele alınmış olması. Bu tercihte 19. yüzyıldan itibaren siyasi düşüncenin esas itibarıyla ideolojilerden esinlenerek üretilmiş olmasının etkili olduğunu da hemen belirttim.

Eser de karşılaşılabilecek olan medeniyet bağlamındaki bir özeleştiriye de şimdiden okuyucularla paylaşmakta yarar vardır. Dikkatli okuyucular bilimsel bilgi üretimi açısından Doğu'nun özelde de Türklerin yeni çağla birlikte geri kalmasının sorgulandığını fark edecektir. Öğretim ve bilgilendirme metodlarının baskın olduğu bu kitapta eleştirel tahlillerle işte bu özeleştiri kapsamında karşılaşılmaktadır. Zaten siyasi düşünceye dair eserlerde genellikle İbn-i Haldun ile sınırlı kalan orta çağ İslam dünyasındaki siyasal düşünceye kitapta bir bölüm ayrılmış olması da esasen bu sorgulayıcı tavırla alakalıdır.

Siyasal düşünce çok geniş bir çalışma alanı. Anlatılacak, tartışılacak ve sorgulanacak o kadar fazla düşünür ve yaklaşım var ki. Üstelik bu düşünürler çok yönlü, çok derin dolayısıyla anlatılması kolay olmayan kişiler. Kısacası biz bu kitapla Thomas More'un ifadesiyle sadece güneşe fener tutmuş durumdayız. Buna bir de ayrıntılara girmeyen, siyasete ilgi duyan herkese hitap etmeye çalışan tarzımız eklendiğinde çalışmada eksiklerin, hataların olmaması imkânsız bir hal alıyor. Okuyuculardan bu doğrultuda gelecek katkı ve eleştiriler bizleri mutlu kılmanın ötesinde daha da geliştirecektir.

Son söz ise genç meslektaşım Dr. Onur Türkölmez'e. Araştırmacı kişiliği, sistematik çalışması, kaynaklara ulaşma becerisi, bilgi birikimi ve enerjisiyle esere önemli katkılarda bulundu. Siyaset bilimi alanında nitelikli çalışmalara imza atacağını daha şimdiden gösterdi.

Köksal ŞAHİN
Sakarya, 3 Mayıs 2021

